

ПЕРЕОСМИСЛЕННЯ МЕХАНІЗМУ НАДАННЯ СОЦІАЛЬНОГО ЗАХИСТУ У ПЕРІОД ГЛОБАЛІЗАЦІЇ

А. В. МОСТЕПАНЮК, канд. екон. наук, докторант кафедри економічної теорії,
макро- і мікроекономіки

Київського національного університету імені Тараса Шевченка, м. Київ

Як відомо, процес глобалізації негативно впливає на національні економіки, а саме: мобільність робочої сили призводить до втрати кваліфікованих працівників та дефіциту працездатного населення, розвиток та впровадження технологій штучного інтелекту можуть сприяти підвищенню безробіття, прагнення виробників підвищити свою конкурентоспроможність на глобальному рівні може негативно вплинути на рівень оплати праці та умови праці тощо. У цьому контексті слід зазначити, що у результаті старіння населення, міграції та надання притулку біженцям у розвинутих країнах спостерігається зменшення надходжень до державного бюджету та одночасне зростання потреби у наданні соціального захисту (фінансової допомоги біженцям та пенсійного забезпечення – непрацездатному населенню), що призводить до зменшення рівня соціального захисту населення у цілому. Крім того, у країнах, що розвиваються, теж спостерігається зменшення податкових надходжень у зв'язку з відтоком працездатного населення, що вимагає зменшення державних витрат в цілому. Відтак саме за таких умов необхідним є активне втручання державного сектору та надання соціального забезпечення населенню, що є вкрай незахищеним, та пошук альтернативних шляхів соціального захисту суспільства.

Основним гарантом соціального забезпечення є держава, яка формує та реалізує державну соціальну політику. Така політика спрямована на підтримання високого рівня зайнятості, гарантування прожиткового мінімуму непрацездатному населенню, мінімальної заробітної плати працездатному населенню, надання соціальних послуг, створення фондів соціальної допомоги та страхових фондів, застосування принципів субвенції, індексацію заробітної плати тощо [1]. Тобто державна соціальна політика покликана сприяти розвитку та відновленню трудових ресурсів держави, регулювати трудові відносини, надавати усім громадянам соціального захисту та страхування, гарантувати «справедливу» оплату праці.

Разом з тим, у період глобалізації національні економіки постають перед проблемою, що виникає за умови зменшення фіскальних надходжень та підвищення потреби населення у соціальному захисті. Ефективним методом вирішення даної проблеми є пошук альтернативних джерел надання соціального захисту населенню. Практика реалізації соціального забезпечення суспільства у розвинутих країнах вказує на делегування певних соціальних функцій держави приватному сектору у формі корпоративної соціальної відповідальності, недержавним та громадським організаціям. За таких умов послаблюється фінансовий тиск на державний сектор та підвищується рівень соціального захисту населення.

Поняття корпоративної соціальної відповідальності визначається як добровільна участь бізнесу у вирішенні соціальних проблем, наданні соціального захисту та сприянні підвищенню рівня добробуту населення [2].

Особливістю делегування функцій соціального захисту приватному сектору є зацікавленість бізнесу, оскільки така діяльність сприяє підвищенню рівня конкурентоспроможності, рівня лояльності споживачів до продукції, працівників до роботодавця та довіри до компанії. Як правило, приватні компанії надають соціальний захист шляхом зменшення плинності кадрів тобто збереження рівня зайнятості, надання медичного страхування, фінансування освітніх, культурних та спортивних заходів для співробітників та місцевої громади, забезпечення належних умов праці та оплати праці, створення приватних пенсійних фондів, участі у вирішенні соціальних проблем місцевої громади та благодійних проектах тощо [3].

Отже, слід зазначити, що виклики глобалізації сприяли підвищенню фіскального тиску на державний бюджет, що призвело до неспроможності державного сектору надавати соціальний захист суспільству у повній мірі та сприяло переданню таких функцій приватному сектору. Відтак нині соціально орієнтована діяльність бізнесу є вигідною для всіх учасників, а саме: бізнесу, держави та суспільства в цілому.

Література

1. Макарова О. В. Соціальна політика в Україні: монографія. Київ: Ін-т демографії та соціальних досліджень ім. М.В. Птухи НАН України, 2015. 244 с.
2. Мостепанюк А. В. Сутність, принципи та методи реалізації корпоративної соціальної відповідальності в сучасній ринковій економіці. *Бізнес-Інформ*. 2019. № 11. С. 13–22. DOI: 10.32983/2222-4459-2019-11-13-22
3. Гражевська Н. І., Мостепанюк А. В. Корпоративна соціальна відповідальність як чинник нагромадження новітніх форм капіталу в сучасній ринковій економіці. *Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка*. 2018. № 2. С. 12–19. DOI: 10.17721/1728-2667.2018/197-2/2